

Nr 121

Av herr **Andersson, Birger, m. fl.**, om åtgärder för en lämpligare lokalisering av näringslivet.

Under det senast gångna året har befolkningsrörelsen fortsatt mot en ökning av befolkningen i de större tätorterna och en ytterligare uttunning av befolkningen i vissa delar av vårt land. Det är inte bara rena landsbygden som avfolkas, utan många mindre och medelstora städer har svårt att stå sig i konkurrensen med de större tätorterna. Att döma bl. a. av pressens kommentarer råder i nästan alla läger en stor enighet om att denna utveckling icke är önskvärd och att något måste göras för att hejda den.

I de uttunnade befolkningsområdena uppstår stora problem. Utkomstmöjligheterna för befolkningen minskar, serviceverksamheten försämras och möjligheterna till ett rikare kulturellt liv försvåras. Skatteunderlaget minskar och det blir svårare och svårare för kommunerna att förse befolkningen med de nödvändiga gemensamma kommunala anordningarna. Dessa är problem stora nog att motivera samhällets ingripande för att bringa problemen till en lösning. Men de problem som uppstår i de större tätorterna synes icke vara mindre. Där blir investeringsbehoven för de gemensamma anordningarna så stora, att investeringarna icke synes kunna hålla den starka befolkningstillväxten stången. De stora investeringsbehoven till transportanordningar, gator och vägar, vatten och avlopp, skolor, samlings- och nöjeslokaler av olika slag, bostäder m. m. blir så stora och så trängande att genomförandet av dessa investeringar kan hota att oförmanligt inverka på bl. a. industriens produktiva investeringar. Det är också risk för att arbetskraften kan komma att bli sämre utnyttjad i storstäderna bl. a. genom de långa resor den tvingas att företaga mellan hem och arbetsplats. Många andra olägenheter är förknippade med befolkningens koncentration till de stora tätorterna. Detta gör att det i dag ter sig minst lika angeläget att söka hejda storstädernas ytterligare tillväxt som att hindra den alltför långt gående uttunningen av flera trakter av vårt land.

Den utveckling som nu pågår är icke ödesbestämd. Det finns möjligheter att åstadkomma en bättre tingens ordning. Medlet härför är en lämpligare lokalisering av näringslivet. För att denna skall kunna nås fordras emellertid att samhällets inflytande på lokaliseringen betydligt förstärkes. De samhälleliga insatser som hittills gjorts på lokaliseringspolitikens område har varit värdefulla, och utan dessa hade tillståndet varit värre. Men de är icke tillräckliga för att åstadkomma en bättre balans mellan de större tätorterna och övriga delar av landet. Lokaliseringspolitikerna måste inriktas på ett vidare utbyggande av de positiva åtgärderna som syftar till

Bihang till riksdagens protokoll 1956. 3 saml. Nr 121—132

att stimulera företag att slå sig ner på platser, som ur samhällets synpunkt befinnes vara särskilt lämpliga. Men lokaliseringspolitiken måste också utrustas med ett medel som ger samhället möjlighet till ett veto gentemot de större städernas ohämmade tillväxt. I någon mån har byggnadsregleringen använts i detta syfte. Vi anser att byggnadsregleringen kan och bör användas som ett medel i samhällets lokaliseringspolitik. Men tillämpningen av den måste betydligt skärpas om den skall kunna bli ett effektivt medel för en lämpligare lokalisering av näringslivet.

När lokaliseringsfrågan förts på tal har det i allmänhet varit fråga om en lämpligare lokalisering av industriföretagen. Vi anser också att industriföretagen har en primär betydelse i lokaliseringspolitiken. Det är kring industriföretagen som bl. a. den omfattande serviceverksamhet växer upp som i sin tur drar arbetskraft till sig. Industriföretagens betydelse för befolkningens utkomstmöjligheter är oomtvistlig. Det är därför ofrånkomligt att industriföretagen måste inta en central plats som lokaliseringsobjekt. Men det finns även mycken annan verksamhet, som med fördel kunde förläggas till andra orter än de största städerna. Icke minst är det fallet med statens administrativa och judiciella verksamhet. Den är nu i stor utsträckning koncentrerad till huvudstaden. Staten borde föregå med ett gott exempel och bryta koncentrationen av all statlig förvaltning till huvudstaden, som enbart tycks vara betingad av traditionella och icke längre sakliga motiv. De goda kommunikationerna gör det möjligt att placera centrala ämbetsverk snart sagt var som helst i landet.

Med anledning av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamma åtgärder i överensstämmelse med vad i motionen förordats.

Stockholm den 24 jan. 1956

Birger Andersson
Hjalmar E. Nilsson

Georg Pettersson
Per Bergman

Ragnar Persson
Rikard Svensson
